

RAJŽA V BELO KRAJINO 23. MAJ 2003

Belokranjski muzej v Metliki je aprila 2002 po treh letih, odkar je bil zaprt zaradi prenove gradu in zbirk, ponovno odprl svoja vrata za obiskovalce. Zato je bil glavni cilj tokratne rajže obisk muzeja in srečanje s kolegi, ki so sodelovali pri prenovi stavbe in pri novi postavitvi stalne razstave

Na poti do Metlike smo se najprej ustavili v Črnomlju, kjer nas je pričakala domačinka Anita Matkovič, in kjer smo si v starem mestnem jedru ogledali prenovljeni Špeličevo in Maleričevo hišo, ki sta danes namenjeni galerijski dejavnosti in prodaji izdelkov belokranjskih rokodelcev. Maleričeva hiša je bila razglašena za kulturni spomenik, lani pa je projekt prenove dobil tretjo nagrado za ohranjanje naravne in kulturne dediščine družbe Ford. V obeh hišah smo pogrešali nekoliko več povezav z nekdanjim izgledom hiš, predvsem pa z nekdanjim življenjem v njiju. Tudi pri izboru spominkov smo pogrešali nekoliko več raznovrstnosti in domišljije.

Z veliko mero zagnanosti in domišljije so se turistične dejavnosti lotili prebivalci Velikega Nerajca na čelu z Vero Vardjan. Zato smo se prepustili njihovem turističnemu ritualu in s polnimi usti slastne ajdove potice poslušali pripoved o nekdanjem življenju na vasi.

Po sprehodu skozi vas smo obisk zaključili v prodajni galeriji Vere Vardjan, ki je znana tudi kot izdelovalka gugal. Žal pa si nismo ogledali naravnih znamenitosti Krajinskega parka Lahinja, čemur je botrovala stiska s časom in lokalna razdelitev "turističnih fevdov".

Z obiskom naslednje vasi smo se preselili na območje, kjer v Beli krajini živi pravoslavno prebivalstvo. V Žuničih so s pomočjo novomeškega Zavoda za varstvo kulturne dediščine uspeli obnoviti in zaščititi enega zadnjih primerkov za to območje nekoč tipičnega kmečkega doma - dvora. Šokčev dvor je danes namenjen turistični dejavnosti, podobno kot v Črnomlju pa smo tudi tu pogrešali večjo izkoriščenost objekta. Tudi glede arhitekturne prenove je padlo nekaj vprašanj oziroma pripomb. Sicer pa je v Šokčevem dvoru informacijski center Krajinskega parka Kolpa.

V Miličih smo si ogledali pravoslavno cerkev sv. Petra in Pavla, ki stoji na razglednem griču nad vasjo. O akustiki zgradbe smo se lahko prepričali med razlago dr. Marka Terseglava, izvrstnega poznavalca Bele krajine, še zlasti pa uskoške pesemske dediščine v Beli krajini. Zato nas je tudi med vožnjo z avtobusom seznanjal predvsem z etnološkimi in literarnozgodovinskimi značilnostmi

Bele krajine.

V Drašičih nas je pričakala kolegica Andreja Brancelj Bednaršek, tokrat v vlogi direktorice Belokranjskega muzeja in hkrati poznavalke belokranjskega vinogradništva. V soseski zidanici smo, med razlago kletarja soseske Antona Kostelca o zgodovini te institucije in o njenem ponovnem oživljanju tudi v drugih krajih, okušali sosesko vino, h kateremu so se lepo podale belokranjske pogače.

Po prijetnem okrepčilu smo se odpravili proti Metliki, kjer v tamkajšnjem gradu že od leta 1951 domuje Belokranjski muzej. Podobno kot v nekaterih drugih slovenskih muzejih v zadnjih letih so tudi v metliškem muzeju temeljito sanirali in prenovili stavbo, hkrati pa pripravili tudi novo postavitev stalne razstave. Žal pa razstava ni prenovljena v celoti, saj na novo postavitev čakata še arheološka in del kulturnozgodovinske zbirke. Celotna razstava prikazuje življenje v Beli krajini od prazgodovine do sredine 20. stoletja, zato se zdi z vidika obiskovalca povsem pravilna odločitev, da v novi podobi predstavijo najprej bližnja zgodovinska obdobja. Seveda smo si z največjim zanimanjem ogledali etnološki del razstave, ki prikazuje način življenja v 19. in v prvi polovici 20. stoletja v obeh obrtnih in trgovskih središčih, v Metliki in Črnomlju, in v njenem agrarnem zaledju. Kustosinja postavitve je Andreja Brancelj Bednaršek, oblikovalec pa Marjan Loboda. Direktorica nas je popeljala tudi skozi nove večnamenske podstrešne prostore, ki so jih pridobili s prenovo strehe, in ki med našim obiskom za obiskovalce še niso bili odprti. Najnovejša pridobitev muzeja pa je muzejska trgovina, ki so jo odprli nekaj dni pred našim obiskom.

Rajžo smo zaključili na grajskem dvorišču ob belokranjskih dobrotah, ki so ji pripravile članice Društva kmečkih žena Metlika.

